

### Till finansutskottet

Finansutskottet har den 21 september 2000 beslutat att bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att avge yttrande över dels proposition 2000/01:1 Budgetpropositionen för 2001 (volym 1) i vad avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2001, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna, låneramar (yrkandena 1–14 och 23–40) jämte motioner, dels regeringens skrivelse 1999/2000:150 Årsredovisning för staten 1999.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till förslagen rörande utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i propositionen jämte motionerna 2000/01:Fi208 (m) yrkandena 5, 6, 15 och 17, 2000/01:Fi209 (kd) yrkandena 6, 7 och 10, 2000/01:Fi210 (c) yrkandena 4 och 5 och 2000/01:Fi211 (fp) yrkandena 6 och 8 såvitt motionerna rör detta utgiftsområde.

Därutöver behandlar socialutskottet också motionerna So282 (m) yrkande 3, So481 (m, s, v, kd, c, fp, mp), So504 (s, v, mp), Ju724 (v, s, c, fp, mp) yrkande 20 och L459 (fp) yrkande 15. I samtliga motioner begärs tillkännagivande om fortsatt specialdestinerat statligt bidrag för hiv/aidsinsatser i storstadsregionerna. Det specialdestinerade bidraget har under senare år utbetalats från utgiftsområde 25 anslag A2 Bidrag för särskilda insatser i vissa kommuner. Motionsyrkandena överlämnar socialutskottet till finansutskottet med detta yttrande under förutsättning av finansutskottets medgivande. Socialutskottet förordar ett tillkännagivande till regeringen om ett fortsatt särskilt statsbidrag till storstadsregionerna.

### Propositionen

I propositionen redovisar regeringen en reviderad finansplan, budgetpolitiska mål och en prognos för budgeten för 2000. Vidare lämnas förslag till ändrade och nya anslag på tilläggsbudgeten för budgetåret 2000.

Regeringen redovisar också förslag till utgiftstak för staten för åren 2001–2003 fördelat på de av riksdagen fastställda utgiftsområdena och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

## Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

I utgiftsområdet ingår politikområdena Hälso- och sjukvårdspolitik, Folkhälsopolitik, Barnpolitik, Handikappolitik, Äldrepolitik, Socialtjänstpolitik och Forskningspolitik. De beräknade utgifterna för utgiftsområdet har för 2001 reviderats i förhållande till beräkningarna i den ekonomiska vårpropositionen. Ca 2 363 miljoner kronor har tillförts ramen.

Förändringen av ramen för utgiftsområdet jämfört med beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras bland annat av att utgifterna för den statliga assistansersättningen ökar med anledning av införandet av rätten att behålla assistansen efter fyllda 65 år. Regeringen föreslår också att utgiftsområdet ökar med 50 miljoner kronor år 2001, 75 miljoner kronor år 2002 och 100 miljoner kronor år 2003 för att genomföra en nationell handlingsplan för alkoholskadeförebyggande insatser. Vidare föreslås att den tidigare beslutade satsningen på tandvården om 200 miljoner kronor år 2002 och 300 miljoner kronor år 2003 tidigareläggs med 100 miljoner kronor från och med år 2001. Regeringen aviserar att den återkommer under 2001 med förslag om hur de extra medlen för tandvården skall användas. Därutöver föreslår regeringen att ytterligare 42 miljoner kronor tillförs utgiftsområdet med anledning av att fler personer än beräknat kommer att beviljas ersättning från Steriliseringersättningsnämnden. Vidare ökas utgiftsområdet till följd av att utgifterna för läkemedel förväntas öka.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 29 374 miljoner kronor för budgetåret 2001 varav Hälso- och sjukvården uppgår till 20 miljarder kronor, Folkhälsa till 0,5 miljarder kronor, Barnpolitik till 0,02 miljarder kronor, Handikappolitik till 7,7 miljarder kronor, Äldrepolitik till 0,3 miljarder kronor, Socialtjänstpolitik till 0,7 miljarder kronor och Forskningspolitik till 0,3 miljarder kronor. Vidare föreslås att ramen för utgiftsområdet beräknas till 30 309 miljoner kronor för år 2002 och 31 896 miljoner kronor år 2003.

### Motioner

Enligt *Moderata samlingspartiet (Fi208)* bör riksdagen besluta att till utgiftsområde 9 fördela 29 474 miljoner kronor för budgetåret 2001, vilket är 100 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit (*yrkande 5*). Vidare bör riksdagen godkänna en preliminär fördelning om 27 795 miljoner kronor för budgetåret 2002 och 27 231 miljoner kronor för år 2003, vilket innebär 2 514 miljoner kronor respektive 4 665 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit (*yrkande 6*).

Moderaterna anser att regeringens satsningar på en förbättrad tandvårdsförsäkring är otillräckliga. Från år 2001 bör tandvårdsförsäkringen därför förstärkas med 300 miljoner kronor årligen. Moderaternas förslag på läkemedelsområdet medför sammantaget en kraftig successiv minskning av kostnaderna under åren framöver, anför det. En förstärkning av den oberoende tillsynen inom sjukvården föreslås genom inrättande av en särskild medicinalstyrelse. Vidare föreslås ett särskilt stimulansbidrag till psykiatrin för att komma till rätta med nuvarande missförhållanden i verksamheten. Satsningarna på arbetet mot hiv/aids föreslås öka i stället för att stagnera

eller urholkas. Ytterligare 76 miljoner kronor bör avsättas för detta ändamål. Det statliga engagemanget inom folkhälsoområdet bör kraftigt minskas till förmån för regionalt och lokalt folkhälsoarbete. Alkoholinspektionen är enligt motionärerna en onödig myndighet och bör avskaffas. Med ett avvecklat detaljhandelsmonopol för Systembolaget blir det också enligt motionärerna naturligt att lägga ned Alkoholsortimentsnämnden. Motionärerna anser att ytterligare medel måste tillskjutas för att det oberoende arbetet med information och upplysning om alkohol skall få tillräckligt genomslag. Bidragen till nykterhetsrörelsen föreslås minskas. Det ekonomiska ansvaret för assistansersättningens 20 första timmar föreslås återföras till staten. Motionärerna anser att rätten till personlig assistans även under skoltid och vid vistelse på dagcenter skall återinföras och att schabloniseringen av assistansersättningen skall slopas. Moderaterna föreslår att stödet till handikapprörelsens rekreationsanläggningar höjs med 2 miljoner kronor och föreslår också ett nytt anslag för bostadsstöd till funktionshindrade. De vill tillföra ytterligare medel till anslaget för bidrag till handikapporganisationer. Dessa extra medel skall riktas särskilt till mindre handikapporganisationer som arbetar oberoende av de stora samarbetsorganen inom handikapprörelsen. Moderaterna föreslår att en hjälpmedelsgaranti skall införas. Inledningsvis bör den omfatta de hjälpmedel som i dagsläget finansieras med statliga anslag. Slutligen föreslår de att den slutna ungdomsvården överförs från Statens institutionsstyrelse till kriminalvården och att en del av anslaget överförs till kriminalvården. Förslaget innebär en förstärkning av Statens institutionsstyrelsens övriga verksamhet, anför det.

Moderaterna anser vidare att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna dels vad i motionen anförts om att välja sjukvård (*yrkande 15*), dels vad som anförts om äldrepening för valfrihet (*yrkande 17*). Moderaterna anser att i ett bra samhälle är sjukvården en rättighet för var och en samtidigt som var och en skall ha rätt att välja sjukvård när den behövs. Nya vårdformer och mångfald ger möjlighet att välja, anför de. De vill införa en obligatorisk hälsovårdsförsäkring som omfattar alla. Ingen skall kunna nekas hälsoförsäkring men den enskilde skall kunna välja försäkringsgivare och vårdgivare. Detta avvecklar köerna och därmed det lidande och de kostnader som följer av dessa. Med mångfald och konkurrens inom sjukvården höjs kvaliteten och tryggheten, anför de. Vidare anför de att en värdighet på äldre dagar förutsätter att man kan välja mellan olika boendeformer och var man skall bo. Genom en modell med äldrepening vill de ge de äldre makten över äldreomsorgen i stället för att det offentliga bestämmer över den enskildes liv på äldre dagar.

Enligt *Kristdemokraterna (Fi209)* bör riksdagen besluta om att anslå 29 437 miljoner kronor till utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 (*yrkande 6*) samt godkänna en preliminär ram för utgiftsområde 9 för budgetåren 2002 och 2003 om 30 472 miljoner kronor respektive 32 059 miljoner kronor (*yrkande 7*). Motionärerna föreslår således en ökning med 63 miljoner kronor för år 2001 jämfört med regeringens förslag och en ökning med 163 miljoner kronor för år 2002 och 2003.

Kristdemokraterna anser att funktionshindrade skall kunna delta i samhället på lika villkor och accepterar därför inga nedskärningar på handikappområdet. Det är bra att regeringen nu föreslår en avveckling av 65-årsgränsen i assistansersättningen, vilket motionärerna länge drivit. Det återstår dock att ta bort schablonersättningen i assistansersättningen som slår mot de allra svagaste. Kristdemokraterna anser att sjuk- och tandvårdsförsäkringen på sikt bör samordnas och att en utredning skyndsamt bör tillsättas för att utreda de närmare förutsättningarna för detta. Också frågan om kostnader för hjälpmedel bör tas med i direktiven. Kristdemokraterna känner oro för att många avstår från nödvändig tandvård p.g.a. de höga kostnaderna. I avvaktan på utredningens arbete bör därför tandvårdsförsäkringen tillföras ytterligare 100 miljoner kronor per år under åren 2001–2003. Slutligen föreslår motionärerna en extra satsning från år 2002 på stimulansbidrag till kommunernas arbete med anhörigvården.

Kristdemokraterna anför att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna de politikområden som bör prioriteras i budgetarbetet i enlighet med vad i motionen anförts under avsnitt 7 (*yrkande 10*). Bland de avsnitt som särskilt bör prioriteras ingår vården och omsorgen. Kristdemokraternas budgetalternativ innebär att kommuner och landsting tillförs ytterligare 3 miljarder kronor under treårsperioden jämfört med regeringens förslag. Motionärerna vill förbättra tandvården och införa ett särskilt stimulansbidrag inom äldreomsorgen för att förbättra för anhörigvårdare.

Enligt *Centerpartiet (Fi210)* bör riksdagen besluta om en ram för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 om 30 316 miljoner kronor (*yrkande 4*) samt att godkänna en preliminär ram om 31 021 miljoner kronor för år 2002 och 32 484 miljoner kronor för år 2003 (*yrkande 5*). Motionärerna föreslår således en ökning med 942 miljoner kronor för år 2001 jämfört med regeringens förslag och en ökning med 712 miljoner kronor för år 2002 och 588 miljoner kronor för år 2003.

Centerpartiet har medverkat till en omfördelning av resurserna från försvaret till hälso- och sjukvården som innebär att vården och omsorgen kommer att tillföras ytterligare 8 miljarder kronor under åren 2002–2004. De områden som skall prioriteras är primärvården, äldreomsorgen, psykiatrien samt mångfald och tillgänglighet. Centerpartiet föreslår nu en ny vård- och hjälpmedelsgaranti som ger patienten ett besked om när en behandling skall utföras. Tiden mellan fastställd diagnos och påbörjad behandling får inte vara längre än tre månader. För en ny vård- och hjälpmedelsgaranti avsätter Centerpartiet 500 miljoner kronor. Motionärerna anser att vården och omsorgen behöver fler alternativa driftsformer. Fler kooperativ och privata entreprenörer måste få möjlighet att sluta avtal med kommuner och landsting. En mångfald av vårdgivare ökar tillgängligheten och valfriheten för patienten. Att bejaka olika driftsformer är för Centerpartiet lika självklart som att vården och omsorgen skall ges efter behov och vara solidariskt och rättvist fördelad via skattsedeln, anför det. Motionärerna tillstyrker regeringens förslag till förbättringar i tandvårdsförsäkringen avseende extra stöd till äldre. De föreslår ytterligare 100 miljoner kronor för att förbättra insatserna för ungdomars tandvård.

Enligt *Folkpartiet liberalerna (Fi211)* bör riksdagen besluta om en ram för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 om 33 028 miljoner kronor (*yrkande 6*) samt godkänna en preliminär ram om 34 113 miljoner kronor för år 2002 och 35 780 miljoner kronor för år 2003 (*yrkande 8*). Motionärerna föreslår således en ökning med 3 654 miljoner kronor för år 2001 jämfört med regeringens förslag och en ökning med 3 804 miljoner kronor för år 2002 och 3 884 miljoner kronor för år 2003.

Folkpartiet vill återställa handikappreformen och har beräknat ramen för att kunna förstatliga kostnaderna för de 20 första assistanstimmarna från kommunerna samtidigt som de begränsningar i rätten till personlig assistans som regeringen infört avskaffas. Vidare vill motionärerna överföra beloppen avsedda för kommuner som har höga kostnader för stöd och service till funktionshindrade samt medel avsedda för särskilt kostnadskrävande insatser enligt LSS från utgiftsområde 25 till utgiftsområde 9. Folkpartiet vill genomföra en särskild tillgänglighetsreform för handikappade och avsätter en miljard kronor för detta ändamål. Slutligen föreslås att 4 miljoner kronor ges i ökade bidrag till kvinnojourerna under anslaget Folkhälsopolitiska åtgärder.

### Utskottets bedömning

Utskottet delar regeringens uppfattning att behov – inte ekonomiska förhållanden – skall bestämma vården och omsorgen. Det utjämnar livsvillkoren mellan friska och sjuka eller funktionshindrade. Principerna om en solidarisk finansierad och rättvist fördelad hälso- och sjukvård är enligt utskottet centrala inslag i den generella välfärdspolitiken. Alla måste kunna känna trygghet i att det finns en hälso- och sjukvård av god kvalitet och att vid sjukdom vård och omsorg ges på lika villkor. Det finns, som utskottet tidigare uttalat, inget belägg för att Sverige skulle ha något att vinna på att överge skattefinansieringen av vården. Internationella erfarenheter tyder tvärtom på att de skattefinansierade hälso- och sjukvårdssystemen fungerar bättre i fördelningspolitiskt avseende än de försäkringsfinansierade systemen. Utskottet avstyrker därmed Moderaternas förslag till försäkringslösning.

En väl fungerande skola, vård och omsorg är en förutsättning för välfärds-samhället. Stora delar av den kommunala verksamheten utgör basen för rättvisa och lägger grunden för en uthållig tillväxt. Utskottet konstaterar att regeringen sedan den tillträdde 1994 har prioriterat vård, skola och omsorg. I år tillförs vården, skolan och omsorgen 21,3 miljarder kronor mer i statsbidrag än 1996. För år 2001 föreslår regeringen att dessa satsningar ökas till 25,3 miljarder kronor. Totalt satsas 9 miljarder kronor på vård och omsorg under åren 2001–2004 framför allt av medel som frigjorts genom uppgörelsen om försvaret. Satsningarna syftar bl.a. till att utveckla primärvården, sjukvårdsinsatserna i äldreomsorgen och psykiatrin. Utskottet delar inte Kristdemokraternas uppfattning att ytterligare resurser nu bör tillföras kommun- och landstingssektorn.

Utskottet anser det angeläget att den enskilde äldre ges möjlighet att bestämma över sin livssituation och det sätt på vilket omsorgen ges. Enligt den nationella handlingsplanen för äldrepolitiken, som riksdagen antagit, skall

den äldre kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Den äldre skall så långt möjligt ges möjlighet att bo kvar hemma i sin ursprungliga bostad så länge han eller hon själv önskar det. När omvårdnadsbehoven är stora och den äldre inte känner sig trygg i den egna bostaden skall han eller hon kunna flytta till en anpassad boendeform. Den äldre skall också kunna lita på att vården och omsorgen har god kvalitet och att hans eller hennes individuella behov och önskemål tillgodoses så långt möjligt. Utskottet har tidigare konstaterat att många kommuner erbjuder vård och omsorg i olika former både i egen regi och entreprenadupphandlad. Utskottet anser inte att det behövs någon ytterligare reglering i syfte att säkerställa valfrihet. Utskottet avstyrker därmed Moderaternas förslag till äldrepeng.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att den föreslagna ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 vidgats för flera reformer. Regeringen har tidigare aviserat ett tillskott till tandvården om 200 miljoner kronor år 2002 och 300 miljoner kronor år 2003. Regeringen föreslår nu att 100 miljoner kronor av medlen för 2002 tidigare läggs och tillförs utgiftsområdet redan år 2001. Inriktningen är att det samlade resurstillskottet skall användas för att förbättra skyddet mot höga behandlingskostnader, varvid särskilt de äldre föreslås prioriteras. Vidare har regeringen nyligen, efter ett initiativ från utskottet, föreslagit att personer som före fyllda 65 år haft rätt till personlig assistans och assistansersättning skall få behålla assistansen och ersättningen även efter att han eller hon har fyllt 65 år. Ytterligare resurser föreslås tillföras utgiftsområdet för att täcka dessa kostnader. En nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador har just avlämnats. För detta föreslås utgiftsområdet ökas med 50 miljoner kronor för år 2001, 75 miljoner kronor för år 2002 och 100 miljoner kronor för år 2003. Slutligen föreslås ytterligare resurser då fler personer än beräknat ansökt om ersättning från Steriliseringersättningsnämnden. Utskottet finner prioriteringarna väl avvägda. Utskottet anser därmed att regeringens förslag om en ram för utgiftsområde 9 om 29 373 625 000 kr för budgetåret 2001 bör tillstyrkas och att motionerna Fi208 (m) yrkandena 5, 15 och 17, Fi209 (kd) yrkandena 6 och 10, Fi210 (c) yrkande 4 och Fi211 (fp) yrkande 6 bör avstyrkas i denna del.

Utskottet anser även att den preliminära fördelningen av utgifterna för budgetåren 2002 och 2003 såvitt gäller utgiftsområde 9 bör tillstyrkas och att motionerna Fi208 (m) yrkande 6, Fi209 (kd) yrkande 7, Fi210 (c) yrkande 5 och Fi211 (fp) yrkande 8 bör avstyrkas i denna del.

## Hivpreventivt arbete

### Motioner

I motion So504 av Susanne Eberstein m.fl. (s, v, mp) begärs tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om ett fortsatt specialdestinerat statligt bidrag för hiv/aidsinsatser.

Yrkanden med samma innebörd finns också i motionerna So282 av Chris Heister m.fl. (m) yrkande 3, So481 Maud Ekendahl m.fl. (m, s, v, kd, c, fp, mp), Ju724 av Tasso Stafilidis m.fl. (v, s, c, fp, mp) yrkande 20 och L459 av Ana Maria Narti m.fl. (fp) yrkande 15.

## Bakgrund

Fram t.o.m. år 1997 utbetalades ett extra statsbidrag till kommuner och landsting i storstadsregionerna från utgiftsområde 9 anslag A4 Insatser mot aids.

I vårpropositionen 1996/97:150 uttalade regeringen (s. 107) att statens stöd till kommunernas och landstingens hivpreventiva arbete framöver fick anses ingå i de generella statsbidragen. För att värna den verksamhet som byggts upp i samarbete mellan kommuner, landsting och frivilliga organisationer föreslog regeringen dock ett fortsatt tillfälligt bidrag för förebyggande hiv/aidsverksamhet i storstäderna under åren 1998 och 1999. Bidraget fördes över till utgiftsområde 25 anslag A2 Bidrag för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.

I budgetpropositionen för år 2000, 1999/2000:1, föreslog regeringen under utgiftsområde 25 (volym 2, s. 12) att det tillfälliga bidraget skulle utgå även under år 2000.

## Utskottets bedömning

Utskottet anser det glädjande att de förebyggande insatserna mot hivinfektion varit framgångsrika och att Sverige förblivit ett land med låg förekomst av hivinfektion. Utskottet anser att insatserna mot hiv/aids måste ges fortsatt hög prioritet på alla samhällsnivåer. Insatserna bör i ökad grad riktas mot de grupper där riskbeteendet är som störst och där en fortsatt smittspridning sker. För att värna den verksamhet som byggts upp i storstadsområdena i samarbete mellan kommuner, landsting och frivilliga organisationer är det angeläget med ett fortsatt särskilt bidrag till storstadsområdena. Utskottet delar således uppfattningen i motionerna So282 (m) yrkande 3, So481 (m, s, v, kd, c, fp, mp), So504 (s, v, mp), Ju724 (v, s, c, fp, mp) yrkande 20 och L459 (fp) yrkande 15. Socialutskottet förordar ett tillkännagivande till regeringen om ett fortsatt särskilt statsbidrag till storstadsregionerna. Med det anförda överlämnar utskottet motionsyrkandena till finansutskottet.

Stockholm den 24 oktober 2000

På socialutskottets vägnar

*Ingrid Burman*

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Conny Öhman (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars U Granberg (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Catherine Persson (s), Lars Elinderson (m), Ester Lindstedt-Staaf (kd) och Harald Nordlund (fp).

## Avvikande meningar

1. Leif Carlson, Hans Hjortzberg-Nordlund, Cristina Husmark Pehrsson och Lars Elinderson (alla m) anför:

Vi anser att i ett bra samhälle är sjukvården en rättighet för var och en samtidigt som var och en skall ha rätt att välja sjukvård när den behövs. Nya vårdformer och mångfald ger möjlighet att välja. Vi vill införa en obligatorisk hälsovårdsförsäkring som omfattar alla oavsett hälsotillstånd och betalningsförmåga. Den enskilde skall kunna välja försäkringsgivare och vårdgivare. Detta avvecklar köerna och därmed det lidande och de kostnader som följer av dessa. Med mångfald och konkurrens inom sjukvården höjs kvaliteten och tryggheten.

Genom en modell med äldrepeng vill vi ge de äldre makten över äldreomsorgen i stället för att det offentliga bestämmer över den enskildes liv på äldre dagar.

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg anser vi att regeringens satsningar på en förbättrad tandvårdsförsäkring är otillräckliga. Vi vill redan från år 2001 förstärka tandvården med 300 miljoner kronor årligen. Vårt förslag på läkemedelsområdet medför sammantaget en kraftig successiv minskning av kostnaderna under åren framöver, genom en ändamålsenligare läkemedelshantering och avveckling av apoteksmonopolet. Samtidigt förbättrar våra förslag skyddet för de mest utsatta. Vi föreslår en förstärkning av den oberoende tillsynen inom sjukvården genom inrättande av en särskild medicinalstyrelse. Vidare vill vi ha ett särskilt stimulansbidrag till psykiatri för att komma till rätta med nuvarande missförhållanden. Satsningarna på det förebyggande arbetet mot hiv/aids bör öka i stället för att stagnera eller urholkas. Vi föreslår att ytterligare 76 miljoner kronor avsätts för detta ändamål. Det statliga engagemanget inom folkhälsoområdet bör kraftigt minskas till förmån för regionalt och lokalt folkhälsoarbete. Alkoholinspektionen är en onödig myndighet och bör avskaffas. Med ett avvecklat detaljhandelsmonopol för Systembolaget blir det också naturligt att lägga ned Alkoholsortimentsnämnden. Vi vill skjuta till ytterligare medel för att det oberoende arbetet med information och upplysning om alkohol skall få tillräckligt genomslag. Samtidigt vill vi minska bidragen till nykterhetsrörelsen. Det ekonomiska ansvaret för assistansersättningens 20 första timmar bör återföras till staten. Vi anser att rätten till personlig assistans även under skoltid och vid vistelse på dagcenter skall återinföras och att schabloniseringen av assistansersättningen skall slopas. Stödet till handikapprörelsens rekreationsanläggningar bör höjas med 2 miljoner kronor och ett nytt anslag för bostadsstöd till funktionshindrade införs. Vi vill tillföra ytterligare medel till anslaget för bidrag till handikapporganisationer. Dessa extra medel skall riktas särskilt till mindre handikapporganisationer som arbetar oberoende av de stora samarbetsorganen inom handikapprörelsen. Vi anser att en hjälpmedelsgaranti skall införas. Inledningsvis bör den omfatta de hjälpmedel som i dagsläget finansieras med statliga anslag. Slutligen föreslår vi att den slutna ungdomsvården överförs från Statens institutionsstyrelse till kriminalvården och att en del av anslaget överförs till kriminalvården. Förslaget innebär en förstärkning av Statens institutionsstyrelsens övriga verksamhet.

Mot bakgrund av vad vi anfört anser vi att riksdagen med bifall till motion Fi208 (m) yrkandena 5, 15 och 17 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi209 (kd) yrkandena 6 och 10, Fi210 (c) yrkande 4 och Fi211 (fp) yrkande 6 i denna del bör öka ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 med 100 miljoner kronor till 29 474 miljoner kronor. Enligt vår mening bör riksdagen med bifall till motion Fi208 (m) yrkande 6 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi209 (kd) yrkande 7, Fi210 (c) yrkande 5 och Fi211 (fp) yrkande 8 i denna del godkänna en preliminär fördelning vad avser utgiftsområde 9 om 27 795 miljoner kronor för år 2002 och 27 231 miljoner kronor för år 2003.

## 2. Chatrine Pålsson och Ester Lindstedt-Staaf (båda kd) anför:

I budgetpropositionen för år 2001 återför regeringen ytterligare resurser till kommunsektorn. De mest uppmärksammade insatserna är resurserna till skolan på 5 miljarder kronor och resurstillskottet på 9 miljarder kronor till sjukvården. Vi anser att dessa resursförstärkningar dock måste ses mot bakgrund av att kommuner och landsting, dvs. skola, vård och omsorg, drabbades hårt av regeringens budgetsanering under 1990-talet. Vi vill erinra om att t.ex. demografiska förändringar och statlig övervältring av kostnader som exempelvis assistansersättningen inom LSS kraftigt förändrat kommunernas och landstingens ekonomiska läge. De resurser som finns till kommunsektorns förfogande de närmaste åren kommer inte att räcka till för att kapa de långa vårdköerna, tillgodose behoven av äldreläkare med geriatrisk och psykiatrisk kompetens, hålla utbyggnadstakten för äldreboenden och gruppboenden av olika slag eller att ge tillräckligt stöd till människor med psykisk ohälsa. För att klara vårdens direkta behov och möjliggöra för kommunerna att införa en typ av enhetstaxa inom äldreomsorgen krävs ett tillskott till kommunsektorn. Kristdemokraterna anser att vården och omsorgen är ett prioriterat område, därför bör kommuner och landsting tillföras ytterligare 3 miljarder kronor under treårsperioden jämfört med regeringens förslag. Målet för vår vård- och omsorgspolitik är att ge trygghet och medmänsklig omsorg åt alla oavsett kön, etnisk bakgrund eller yrke. Alla har samma rätt att leva ett värdigt liv. Ingen skall behöva avstå från vård av ekonomiska skäl. Alltför stora kostnadsökningar har skett för dem som är långvarigt sjuka och svaga. Utvecklingen av nya läkemedel och de ökande behoven generellt inom hälso- och sjukvården gör att man måste överväga nya lösningar. Vi anser att en översyn bör göras av hela systemet så att högkostnadsskyddet verkligen omfattar alla egna avgifter i vården, inklusive hjälpmedel.

Vi är öppna för en större mångfald inom hälso- och sjukvården med en offentlig och solidarisk finansiering som grund. En ökad mångfald av vårdgivare ger patienterna större valmöjligheter och kan stimulera, utveckla och tillföra vården nya dimensioner. Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ bör därför ges förutsättningar att utvecklas. Vi anser det oansvarigt att måla upp de privata alternativen som en hotbild i sig. Konkurrensutsättning är ett medel för att skapa och stimulera effektivt utnyttjande av begränsade resurser, stimulera till nytänkande och bidra till god och förhöjd kvalitet samt ge patienterna en högre grad av valfrihet. Det innebär också att kvalitetssäkringen kommer i fokus.

Vi anser att funktionshindrade skall kunna delta i samhället på lika villkor och accepterar därför inga nedsänkningar på handikappområdet. Det är bra att regeringen nu föreslår en avveckling av 65-årsgränsen i assistansersättning, vilket vi länge drivit. Det återstår dock att ta bort schablonersättningen i assistansersättningen som slår mot de allra svagaste. Vi anser att sjuk- och tandvårdsförsäkringen på sikt bör samordnas och att en utredning skyndsamt bör tillsättas för detta. Också frågan om kostnader för hjälpmedel bör tas med i direktiven. Vi känner oro för att många avstår från nödvändig tandvård p.g.a. de höga kostnaderna. I avvaktan på utredningens arbete bör därför tandvårdsförsäkringen tillföras ytterligare 100 miljoner kronor per år under åren 2001–2003. Slutligen föreslår vi en extra satsning från år 2002 på stimulansbidrag till kommunernas arbete med anhängvården.

Mot bakgrund av vad vi anfört anser vi att riksdagen med bifall till motion Fi209 (kd) yrkandena 6 och 10 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkandena 5, 15 och 17, Fi210 (c) yrkande 4 och Fi211 (fp) yrkande 6 i denna del bör öka ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 med 63 miljoner kronor till 29 437 miljoner kronor. Enligt vår mening bör riksdagen med bifall till motion Fi209 (kd) yrkande 7 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkande 6, Fi210 (c) yrkande 5 och Fi211 (fp) yrkande 8 i denna del godkänna en preliminär fördelning vad avser utgiftsområde 9 om 30 472 miljoner kronor för år 2002 och 32 059 miljoner kronor för år 2003.

### 3. Kenneth Johansson (c) anför:

Centerpartiet har medverkat till en omfördelning av resurserna från försvaret till hälso- och sjukvården som innebär att vården och omsorgen kommer att tillföras ytterligare 8 miljarder kronor under 2002–2004. De områden som skall prioriteras är primärvården, äldreomsorgen, psykiatrin samt mångfald och tillgänglighet.

Inom utgiftsområde 9 föreslår jag en ny vård- och hjälpmedelsgaranti som ger patienten ett besked om när en behandling skall utföras. Tiden mellan fastställd diagnos och påbörjad behandling får inte vara längre än tre månader. För en ny vård- och hjälpmedelsgaranti avsätter Centerpartiet 500 miljoner kronor. Jag anser att vården och omsorgen behöver fler alternativa driftsformer. Fler kooperativ och privata entreprenörer måste få möjlighet att sluta avtal med kommuner och landsting. Det ökar möjligheten att säkra en bra vård och omsorg i framtiden. Med en mångfald av vårdgivare ökar tillgängligheten och valfriheten för patienten. Att bejaka olika driftsformer är för mig lika självklart som att vården och omsorgen skall ges efter behov och vara solidariskt och rättvist fördelad via skattsedeln. Jag tillstyrker regeringens förslag till förbättringar i tandvårdsförsäkringen avseende extra stöd till äldre. Jag föreslår ytterligare 100 miljoner kronor för att förbättra insatserna för ungdomars tandvård.

I motion So506 redovisar Centerpartiet mer utförligt de förändringar inom utgiftsområde 9 som bör beslutas om inför 2001 års budget. Här föreslås en rad åtgärder för att förhindra att läkemedelsförmånen försämras ytterligare, bl.a. bättre ordinationsrutiner, noggrannare kontroll av hur läkemedel förskrivs, utvecklade arbetsformer för läkemedelskommittéerna, receptavgift,

mindre förpackningar m.m. Priskonkurrensen på läkemedel måste öka och Apoteksbolagets monopol avvecklas. Centerpartiet vill också satsa på ett nationellt hälsönät för att knyta samman alla vårdcentraler, äldreboenden, stora och små sjukhus och privatkliniker. Nätet skulle göra det möjligt för alla som jobbar inom hälso- och sjukvården att kommunicera med varandra för konsultationer och utbildning. Det skulle också förbättra möjligheten till vård i hemmen. För år 2001 bör 50 miljoner kronor avsättas för projektets initierande. Bilstödet till handikappade behöver förbättras och åldersgränserna för stödet ses över. För detta bör ytterligare 50 miljoner kronor avsättas. Besparingar kan enligt vår bedömning göras inom myndigheternas administration med 47,8 miljoner kronor. Samtidigt bör Statens institutionsstyrelse förstärkas med 10 miljoner kronor för särskilda utvecklingsprojekt. Regeringen har i budgeten anslagit 30 miljoner kronor mindre för personligt ombud än vad som var avsikten enligt förra årets budgetförslag. Centerpartiet föreslår ytterligare 30 miljoner kronor i enlighet med den ursprungliga planen. Centerpartiet vill också utveckla hemservicen för äldre och avsätter 250 miljoner kronor för detta.

Mot bakgrund av vad jag anfört anser jag att riksdagen med bifall till motion Fi210 (c) yrkande 4 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkandena 5, 15 och 17, Fi209 (kd) yrkandena 6 och 10 och Fi211 (fp) yrkande 6 i denna del bör öka ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 med 942 miljoner kronor till 30 316 miljoner kronor. Enligt min mening bör riksdagen med bifall till motion Fi210 (c) yrkande 5 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkande 6, Fi209 (kd) yrkande 7 och Fi211 (fp) yrkande 8 i denna del godkänna en preliminär fördelning vad avser utgiftsområde 9 om 31 021 miljoner kronor för år 2002 och 32 484 miljoner kronor för år 2003.

#### 4. Harald Nordlund (fp) anför:

I tjugofem år har Folkpartiet drivit kravet på en tillgänglig och patientnära primärvård. Jag anser det rätt att satsa mycket på vårdkedjans allra första länk. Patienten hamnar med hjälp av husläkaren på rätt vårdnivå. Folkpartiets målsättning är en läkare på 1 500 invånare. Jag anser att om målet skall uppnås samtidigt som ambitionen höjs för primärvården så krävs det en husläkarlag och en lag om utökad etableringsfrihet för fler specialister. Utan en ordentlig husläkarreform kommer allmänläkarbristen och de långa väntetiderna i primärvården att bestå. Vidare anser jag att all öppenvård bör konkurrensutsättas för att på det sättet öka effektiviteten och underlätta för privata alternativ att få större utrymme.

Inom utgiftsområde 9 föreslår jag att handikappreformen återställs. Resurser tillförs för att åter förstatliga de 20 första timmarna av assistansersättningen och ta bort de begränsningar i rätten till personlig assistans som regeringen infört. Vidare bör de beräknade beloppen avsedda för kommuner som har höga kostnader för stöd och service till funktionshindrade samt medel avsedda för särskilt kostnadskrävande insatser enligt LSS överföras från utgiftsområde 25 till utgiftsområde 9. Folkpartiet föreslår att en miljard kronor avsätts per år under fem år för en särskild tillgänglighetsreform för handikappade. Vidare bör kvinnojourerna ges ytterligare 4 miljoner kronor i

bidrag. Slutligen vill jag peka på att internationaliseringen medfört ett ökat inflöde av alkohol och narkotika, vilket kräver ökade insatser av polis och tull men också en intensifierad upplysning. Jag anser det nödvändigt att avsätta ytterligare 150 miljoner kronor för en intensifierad upplysning.

Mot bakgrund av vad jag anfört anser jag att riksdagen med bifall till motion Fi211 (fp) yrkande 6 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkandena 5, 15 och 17, Fi209 (kd) yrkandena 6 och 10 och Fi210 (c) yrkande 4 i denna del bör öka ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 2001 med 3 654 miljoner kronor till 33 028 miljoner kronor. Enligt min mening bör riksdagen med bifall till motion Fi211 (fp) yrkande 8 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna Fi208 (m) yrkande 6, Fi209 (kd) yrkande 7 och Fi210 (c) yrkande 5 i denna del godkänna en preliminär fördelning vad avser utgiftsområde 9 om 34 113 miljoner kronor för år 2002 och 35 780 miljoner kronor för år 2003.